

ERİK AĞACI ÖYKÜ

Edebiyat Kültür ve Sanat Dergisi

MAYIS - HAZİRAN 2023 Yılı: 3 Sayı: 21

Burası Nuh'un Gemisi Değil Titanik

Mehmet Şirin **Aydemir**

Şahin **Tağızade**

İlknur **Kaya**

Emre **Karakaya**

Hasan **Çelikol**

Cemal **Karsavran**

Halis **Tamkoç**

Kerime **Bistami**

Halil **Maraş**

Adil **Başoğlu**

Ahmet Tefik **Karaaslan**

İsmail **Türkdoğan**

Esat **Anık**

Osman **Akyol**

Faik **Kumru**

Heybet **Akdoğan**

Elmas **Tunç**

İsmail **Okutan**

Hayrettin **Yazıcı**

Sude **Yenin**

Gülçin **Granit**

Kazım **Demir**

Fatma **Türkdoğan**

Teslime Gülsen **Nurdoğan**

ERİK AGACI

2 Aylık Sanat-

Edebiyat E-Dergisi

Yıl: 3 Sayı: 21

Mayız - Haziran Sayısı
2023SAHİBİ VE GENEL
YAYIN YÖNETMENİ

Serpil Tuncer

YAYIN KURULU

Serpil Tuncer

Fatma Türkdoğan

Hatice Eğilmez

GRAFİK TASARIM

Cemre Yılmaz

WEB TASARIM

Ömer Can Talu

İLETİŞİM

meltemfas@hotmail.
com

Yazıların hukuki
sorumluğu yazana
aittir. Dergideki yazılar
yayınlansın veya
yayınlanmasın veril-
mez. Dergideki yazılar
kaynak gösterilerek
alıntı yapılabilir.

ISSN 2458-9063

İÇİNDEKİLER

Mehmet Şirlin Aydemir

YER YARIĞI

3

Şahin Tağızade

Seneca'nın Son Vaazı

4

İlknur Kaya

KIPIRTISIZ KARANLIKLAR

7

Emre Karakaya

ORTAK HÜZÜNLÜ DENKLEM

8

Hasan Çellikol

BU KADAR YIKIMDAN SONRA

9

Cemal Karsavran

EMEL GERÇEK HAYAL GERÇEK OLACAK

10

Halis Tamkoç

YAĞMUR/LUK

11

Kerime Bistami

ÖMRE DAİR

12

Halil Maraş

GÜLÜN BAHÇESİ

13

Adil Başoğlu

İSTASYON

14

Ahmet Tevfik Karaaslan

KALDIRAÇ

15

İsmail Türkdoğan

NEMRUT'UN BEKÇİLERİ

16

Esat Anık

DEĞİŞTİ

17

Osman Akyol

SON YOLCU

18

Falk Kumru

BOYA SANDIĞIM

19

Heybet Akdoğan

HER ŞEYİN KARE KARE YAZILDIĞI SENARYO

20

Elmas Tunç

OBRUK

22

İsmail Okutan

FIRINCI OSMAN

23

Hayrettin Yazıcı

ARMUDUN ALTI

27

Sude Yenin

DİLHÛN

29

Gülçin Granit

BİR BİTİN FİRARI

33

Kazım Demir

ANTEP İŞİ

35

Fatma Türkdoğan

BETÜL'ÜM SES VER BANA NERDESİN?

39

Teslime Gülsen Nurdoğan

UYKU ADABI

44

Mehmet Şirin Aydemir

Yer Yarığı

Dünya ne kadar küçük
biz ne kadar büyüğüz verince el ele
evren ne kadar küçük
dünya ne kadar büyük verince herkes el ele

Kiriş altı kirgin hayatlar
ah o sarmaş dolaşlar
koyun koyuna yok olmuşlar,
yok mu o çıldırmışlar
insanlıkla çakışmışlar tanrı ile çarpışmışlar

nasıl kızmasın mavi gök tortu toprak
liyakatsizi kayırmışlar eti tırnaktan ayırmışlar
soğuk beton kesilmiş kolon
sesimi soluğumu tıkamışlar

gece mi gündüz mü bilmem
kış mı yoksa güz mü bilmem
ağzımdan çıkan bu son söz mü bilmem

ah o çıldırmışlar çalmışlar
şişinden betonundan
kirişinden kolonundan
yarınımdan umudumdan
ah o çıldırmışlar ah üstüne ah almışlar.

Şahin Tağızade

Seneca'nın Son Vaazı

Gladyatörlerin
ve onlarca katibin arasından sıyrılıp
geçti yüce Seneca
Roma halkına seslenmek için.
İhtişam, törenler ve onlarca zafer kar-
şısında
en yüce ruhlar bile aciz
ve yakılıp yıkılacak olan Roma bile
farkında değil tüm bunların geçiciliği-
nin.
O Roma ki ne fatihler kayzerlik iddia
etti ona
Ve edecektir de
O Roma ki kat kat insulaları ve tüm
aşırılıkları ile
hakketti en büyük imparatorluğa baş-
kent olma şerefini
O Roma ki beyaz bir at aydınlattığın-
da gövdesini
Şaşkınlık yitip gitti bir daha geri dön-
memek üzere belleğimizden.
Yoksulluk ve refah
ihya ve imha
serpildi zaten önünde sonunda ona
çıkacak olan yolların kaldırımlarına
ve en ücra yere kadar,
insan oğlunu her daim izleyecek bir
hayalete dönüşüp
bindi hazan yapraklarına uçtu.

Bu, Roma'nın, bu büyük bir şehrin portresi,
Seneca'nın her gün sokaklarında yürüdüğü,
büyük vaazının en büyük şahidi olan şehrin
portresi.

Bu hikaye bir adamın bir şehri yenmesinin
hikayesi.

Bir şehri yenmek mi?

İnsanoğlunu yenmektir.

Bir şehri yenmek mi?

Sahte cenneti yenmektir.

Bir şehri yenmek mi?

Kendini yenmektir.

Ve bir şehri yenmek ölümü yenmektir aynı
zamanda.

Ve yine baldıran zehri bir dehanın önünde.

Böyledir işte şehirler

Önünde sonunda kendi yavrusunu zehirler-
ler

ya da atarlar kurdun kuşun önüne.

Kaderi önceden kestiren yüceler yücesi

vermeden son nefesini

doğruldu yurttaş dedikleri

boz yığına doğru.

Son bir ağıt yakma isteğiyle baktı etrafına

hem de öyle bir ağıt ki

bütün bir biyografi yerini ılgıya bıraktı

ve zaman su gibi aktı toprak çekerken en

güzel evladını kendine doğru.

Düşündü Seneca ve olabildiğince keder-
lendi hep yazma zayıflığını gösterdiği için.

Kader kardeşi, bir sitenin ilk kurbanı,

kambur sırtında sadece sözü taşımıştı

çünkü ses, sadece ses sonsuzluğun gölge-

sinde uyuma rahatlığını vaad eder insa-

noğluna.

Bir an tanrı karşısında savunmak istedi ken-
dini

Ve o an o kadar isterdi ki yüceliğinin
avukatlığına soyunsun kendinden de
yüce biri
ancak nereden bilebilirdi ki tarihin
tekerrürü tarihte aşkın olandan muaf
tutar kendini.
İyice umutsuzluğa düştü ve mırıldandı
kendi kendine
konuşmak beyhude diye.
Tam da son bir armağan olarak kala-
balığa sessizliğini sunacaktı ki
seslerin efendisi Virgilius indi gökten ve
kalabalığa söylemesi için kulağına iki
mısra fısıldadı:

Serildiyse sonsuzun gölgesi üstüne
Yapacağın tek şey boyun eğmektir
hükmüne

İlknur Kaya

Kıpırtısız Karanlıklar

Esirgenen ışıkları arar aydınlıklar...

Dönüşen anlaşılmazlıklarla
Anlaşılmazlığı sonra
Durgun köşe minderlerinde

Tanıdık bir yüzün hayalinde
Gülüşleri yutan zamanlarda
Şavkı kayıp sokakları dinler
Aşılmaz eşik ardlarını
Gidişleri üzgün sonlarda
Aklaşmayan günahları...

Basamaklarında zayıf çürük ahşaplar taşır
Kıpırtısız karanlıklar

Gözlerin gezinmekten ürküttüğü kuytuları
Boş kuyuları / gönülleri
Tahrip edilmişliği bilir yalnızlıklar

Boranlara yenik duygularla
Ateş içinde kaynar
Ateş içinde dağlanır acısı
Unuttuğu mutlulukları özlemle arar

Oğul veren kasırgalarda
Acılı nöbetlerde
Sancılar içinde
Son bulur karanlıklar.

Emre Karakaya

Ortak Hüzünlü Denklem

bir kalbi ortak bir hüzünle
tutup fethedersin avuçlarında
ballı ılık bir süt gibi içtikçe
ısınır, güzel düşler görürsün

ve mutsuzluk yalnız bir kalpte ölümcüldür
çünkü uçurum dünya ile yalnız arasındadır
bütün travmaların özü çaresizlik ve yalnızlık
ve dünyanın teninden ebediyen kopuştur

kadınlar ne ister erkekler ne ister
bir kalbi anlamak zordur
bir insan kimdir bilmek zordur
ortak bir hüzünle fethetmeden onu

mutsuzluk bulaşıcıdır, acı bir salgın gibi
bir yürekten başka yüreğe saldırır
herkes aynı dertten muzdarip görünür
ve yine herkes yalnızlıktan yakınır

bir kalbi fethetmek bir yükü sırtlamaktır
ve taze bir mutlulukla paylaşılamayan
bir sevgili bir şehir yeni bir düş belki
o yükü en çok acıyana bile yere bırakır

ve ortak hüzünler birinin hüznü olur
ötekinin ise artık sevinci vardır
insan yalnız doğar yalnız ölür ve bazen
iki kişinin aynı şeyleri hissettiği sanılır

Hasan Çelikkol

Bu kadar Yıkımdan Sonra

Hayatın varlığını sorgulasak ne fayda
Rahme düşüyor sigaranın külü
Göz kapakları kapanmıyor uykuya, çizik çizik, kâbuslar tüketiyor
ömrü
Bana mısın demiyor içimize çektiğimiz esrarın dumanı

Yazmak, sen de biliyorsun böylesi acıları yok etmiyor
Yedi eşitsiz parçaya bölünmüş gezegen
Ne çok yakın ne çok uzak, bir büyük hapishanedeyiz
Korku ve yalan pusuda, geceye damlayan kurşunların sesini
duyuyoruz
Kabahatimiz çok büyük
Kara deliklerin altında sevişiyoruz hiçbir şey olmamış gibi

Her gece alkole yatırıyorum bedenimi bu yüzden
İhanete gözüm kapalı biliyorum bağımlılık halim çok daha iyi
Başladığım yere geri dönüyorum en azından
Gölgesi yelkovana düşüyor mavinin

Bu kadar yıkımdan sonra boşluk
Ve hiçlik bekleyen bizi
Umut umutsuzlukla iç içe
Maviyi düşlemek kalıyor geriye

Cemal Karsavran

Emel Gerçek Hayal Gerçek Olacak

son sözümü söylemedim bilesin
arzu ile doluyum yüreğim seninledir
ferman kâr eylemez değişik bir duygu bu
uğur böceğidir dolanan başımda
rüzgarla sesin gelir kulağıma
eğilip bir şeyler der gibisin sanki bana

sevgilerim sanadır kimi zaman bir çiçek
al hadi elimde solmasın
fesleğen kokuludur hepsi
uzattım yüreğimden kalp atışlarımla
resmiyet yok artık bilesin
evet desen dünyalar benim

sana borçluyum bir daha ki sefere
akşamı sohbeti ve mutluluğu
fidayda çalışıyor bak radyoda
uzaklardan geliyor sesi
raks ediyor cümbüş çalışıyor gece
eğleniyor iki kalpte iki yürek gizlice

süzül hadi yılan gibi içime
akın edip kan ol damarlarımda
fasılasız yok arada kimse
ufuklar yakın sabaha az kaldı
rana gibi içimdesin zatınla
ey yüreğimin seslenişi

sus artık anlıyorum seni
akıl kar eylemez bu dillenişe
farkını hissediyorum her kelimede
uzak değil belki de çok yakında
ruhun gizeminden söz kalmayacak
emel gerçek hayal gerçek olacak

Halis Tamkoç

Yağmur/luk

merak ediyor belli
neden şemsiye giymediğimi
kapalı havaların çaylağı
İspanyol paçalı uçuşlara katılmadığı nasıl
/da

yağmurluk bi kuş kanadıym yine
toprağı mı saymış bilmem/eliyim
içime çisil çisil şarkılar söyleyen güne,
ışık damlası incilerin
gecenin göz uçlarında
yolcusu olamazsın diyene;

açığa çıkalım...yağmura
çocuk oyuncağı bi şenliğe
belki bozkırdaki balıkların
anlatacakları vardır bol bulutlu, gök sesli
dinleyelim paratonersiz
çatık kaşlı yıldırımlar hakkında...

ve de ki;
biz adalet cenneti için de
üzülmüyor muyuz,,,

Kerime Bistami

Ömre Dair

İlkbaharda doğduk

Yazın sıcaklığında kavrulduk

Sonbaharda döktük yapraklarımızı

Kışın yüreğimize yağmurlar yağdı

Her mevsimi yaşadık biz beden kafesinde

Ve bir gün ilkbahar yine geldiğinde

Veda ediyor olacağız bu şehre

Baharın çiçekleri içinde

Gökyüzünün en güzel maviliğinde

Yağmurun ardındaki toprağın kokusunda

İsmimizi yazıp yalnız ardınca

Elveda diyeceğiz dostlara...

Halil Maraş

Gülün Bahçesi

Gülün bahçesinde ahlâat ağacı
dökülmüş çiçeği çorak yamacı
ne gözden düşersin ne de baş tacı
ömrünü bitiren zaman seçer mi

Gülün bahçesinde bir derin kuyu
ne susuz kor ne de içilir suyu
ak beyaz beğenmez siyahsa koyu
kendini bulmayan seni seçer mi

Gülün bahçesinde bir kırk sarkaç
aldığı helâldir verdiği haraç
ne boşluğu doldur ne de bir yer aç
aşkı buldum diyen sırrı seçer mi

Gülün bahçesinde sahipsiz yılkı
soyluluk taslar da beğenmez ırkı
gönlü viran olan neylesin barkı
saraylar yaptıran konak seçer mi

Gülün bahçesinde bir bağlık çiftlik
bülbul kulluk eder diken zabıtlık
hiçbir davaya da etmem şahitlik
yolu aramayan yaren seçer mi

Adil Başoğul

İstasyon

Başlarken ıssız boşluk
Her yer toz duman
Hayatın başlangıcı
Kurulan ilk istasyon

Gürültülü kalabalıklar vurdum duymaz
Oynaşır çocuklar şen şakrak
Canlanır o anda bu istasyon

Yıllar yorar giderek
Hem istasyonu
Hem yolcuları
Hem neşeyle oynayan o çocukları

Zaman yine eskitir istasyonu
Yolcu eder insanları...

Ahmet Tevfik Karaaslan

Kaldıraç

Ben çok yakışıklı değilim
O da çok güzel değildi
Ama yaralarımız benzerdi
Zaten yaralarımдан tanıdı beni
Onun gündemi saçlarıydı
Benim ise bitcoin
Kaldıraç diye bir sistem varmış
Onu öğrenmeye çalışıyordum
Laf lafı açtı
Gözler gözleri
Sonrası toprak kokusu gibiydi
İçime çektikçe içinde kaybolduğum
Tutku oluverdi sonra
Şimdilerde ise kaldıraç
Tıpkı bitcoin gibi
Dalgalı, iniş çıkışlı.

İsmail Türkdoğan

Nemrut'un Bekçileri

Ey gülistan bedesten nar-ı çiçeğim,
Koparın papatya yapraklarını
Sevip sevmediğini bileyim.

Çürüklerde binlercesi
İşbaz karıncalar tek vücut,
Azgın dalgalarda çift ıslanan kumrular
Ve kutuplarda sadık penguenler,
Neresindeyiz bu evrimselliğin?

Çifte namlulu avcı
Önce vurdun yivsiz sözlerinle
Döndüğünde arkayı,
Karanlığın ikircikliğinde
Şüphe gölgelerini oynattın
Ve derin harami sessizliğinde
Gözyaşlarımı bekledin.

Bugün
Güneş doğdu sol böğrüm
Derinden üşütürcesine ve acıtırcasına,
Perdelerimi çektim
Kapılarımı kapattım,
Kara elmaslarını karayele
Bacalarını lodosta bıraktım.

Aldım başımı gidiyorum.
Bir yanımla felahlara,
Tırmanacağım Nemrut'u
Karışacağım taş başlara,
Taş kafamla sol yanağıma yaslanıp
Evrimleşmeni bekleyeceğim.

Esat Anık

Değişti

Yaşanan şu yoz hayatın
Var mı söyle güzel yanı?
Silindi tüm hatıralar,
Kalmadı maziden anı.

Yer değişti, gök değişti
Eski dünya çok değişti.

Düenkü zengin fakir şimdi,
Kasalar tamtakır şimdi.
Altın yüzük bakır şimdi;

Aç değişti, tok değişti
Eski dünya çok değişti.

Oğul övmez atasını
Kızı sevmez anasını.
Unutmuşlar manasını;

Öz değişti, kök değişti
Eski dünya çok değişti.

Nüfuzunu kuşananlar,
Kara mizah yaşananlar.
Nerdesiniz düşünenler?

Al değişti, ak değişti
Eski dünya çok değişti.

Osman Akyol

Son Yolcu

Nerde kaldı
bu otobüs?

Daha
demin aklımdaydı

Yollar,
ışıklar,
tepe lambaları

Boş
koltuklar

Faik Kumru

Boya Sandığım

bana geri verin boya sandığımı
eski günlerime yürümek
bembeyaz bulutlara binerek
maziye dönmek istiyorum

küçücük eski tahta bir sandık
içinde gönlümün bütün renkleri
kayıştan bir askılığı
koltuğumun altında taşıdığım
peynir tenekesinden oturağım vardı

her renkten boyalarım
özenle dizdiğim sıra sıra
sarı fırçamla siyah fırçam
simsiyah bir kadifem vardı

şimdiki zaman öyle soluk ki
açsam boyalarımı
daldırsam süngerini içine
hayata renk katsam
gökkuşağı gibi rengarenk
dünyayı sarsam diyorum

tahta fırçalarımınla
hatıraların üzerindeki
birikmiş tozu toprağı
silme istiyorum

nuri leflef cilamı çıkarıp
solgunlaşmış simalara
yaprak gibi sararmış benzime
bir de kirlenmiş dünyanın yüzüne

iki kere cila çekmek
pırlı pırlı parlatmak istiyorum

bir çocuğun dünyasıydı
küçücük omzunda taşıdığı
alın teri barındıran
hayallerine yelken açtığı
tık tık çalıp durduğu
umut kapısıydı boya sandığı

Heybet Akdoğan

Her şeyin Kare Kare Yazıldığı Senaryo

Her sabah hazır bir psikoloji ile güne başlıyoruz. Hazır düşüncelerle, hazır deneyimlerle ve hazırlanmış duygularla.

Otomatiğe ayarlanmış şekilde uygun yerlerde, uygun performanslarla yaşamaya devam ediyoruz. Akşama kadar devam eden bu döngünün sonunda uyku saati geliyor. Ertesi sabah kaldığımız yerden devam ediyoruz hayata.

Sürprizi olmayan bir döngü bu; yoksullaştırıcı, yozlaştırıcı, tüketici, aynılaştırıcı ve robotlaştırıcı bir "devr-idaim." Herhangi bir olaya karşı nasıl bir tavır sergileyeceğimizin önceden belli olduğu bu yapay düzen, herkesi aynı konumda sabitleyerek, o konumda aynılaştırmış sözlerle insanları bir şeyler söylemeye yönlendiriyor. Söylenilen her şey aynı ve verilecek tepkiler farklı değil. Öyle ki gazeteler çıkmadan, TV programları başlamadan birçokları ne yazacağını ve ne söyleyeceğini hatasızca yazıp, söylüyor.

Tekerrür etmiş tarihe artık gündelik yaşamlarda eşlik ediyor. Bu nedenle tarih çok uzak değil, içinde bulunduğumuz her anın içinde tekrarlanan zaman dilimi. Haliyle çemberin içinde koşan,

koştukça menzili göremeyen durumdayız.

Peki tüm bunların yanında sanat, kültür ve bilime ne demeli?

Sözde bizim için olan sanat, kültür ve bilim alanında yapılan çoğu çalışmalar, müşterisinin psikolojisini tahkim etme ve toplumdan soyutlanmış özel bir kesimi tatmin etmek için geliyor. Böylelikle her yenilik, her mesele popüler algılar üzerinden değişime uğrayıp, konuşuluyor ve ancak popülizmin sınırları içinde evrimini devam ettirip, tartışılıyor.

Dolayısıyla her şey, sıradanlaşmış (amaçsızlaştırılmış) insanlar için, birikime değil, yabancılaştırmaya yol açıyor.

İçinde bulunduğumuz asrın, yabancılaştırmanın bir başka boyutu olarak benliğimizde yarattığı ego, kendimize ve birçok şeye hakimiyet kurmanın içgüdüsel sonucu. Bütün vaktimiz, egomuzun doymak bilmeyen varlığını doyurmakla ve dayatmakla geçiyor. Çağı çekip çevirenler tarafından şekillenen kişiliğimizle adeta uzaktan kumandayla yönlendirilen birer robota dönüşmüştük.

Hayat endüstriye dönüşmüş vaziyette. O endüstrinin üretim merkezlerinde hepi-

mize yeni düşünceler, beğeniler, arzular ve duygular üretiliyor. Üstelik en dramatik halimiz ise, kendimizi özgür hissettiğimiz yere ulaşabilmek için koşarken, koştukça tutsaklığa yaklaşmamızdır.

Oysa daha ne çok şeyler birikiyor kendimizle aramızda. Ah!.. Farkına varabilsek. Sığlaşan akıllarımızla, cahil cesaretlerimizin dünyayı yaktığı vakitlerdeyiz.

Başkalarını dinlemeyi, anlamayı bir kenara koyalım; kendimizi dinlemekten ve anlamaktan mahrum bırakılmışız. Kendimize bu kadar uzak kalmışken bir başkasına (sevgiliye, dosta), başkalarına (yoksullara, öksüzlere, sokak çocuklarına ve yalnızlara) nasıl yakınlaşabiliriz? Etrafımızdaki insanlar ve uzaktakiler sadece görüş alanımızda. Sevmek kehanet gibi, sevilme ise kâhin anlatısı.

Israrla sürdürdüğümüz iradesiz oyunun içindeyiz. Öyle bir senaryo çizilmiş ki hayata, her şey kare kare yazılıyor.

Koskoca kayboluşlarımız sığmıyor hiçbir yere. Sesimizin hayata düşen yankıları acı, ayrılık, yalnızlık ve ölüm.

Cevabını kaybetmiş ya da hatırlanmayan soru gibiyiz. Acaba cevabı bulunur mu sorunun? Ya bulunursa; cevabı vermek için yürekli olan kim?

Aradığını unutan umutsuz nesil, aradığında kaybolan gelecek kuşağız. Kovalamacalar içinde giderken yürüyenlerimiz öteki, kalanlarımız hain. Kanıksamalardan hâlâ bıkmıyoruz.

Her güne yeniden başlarken insanlık suç, insan olan suçlu. Hakikat ise, ışığını karanlıktan devşiren aydınlık.

Elmas Tunç

Obruk

İçimdeki obruk öylesine derindi ki yalnızca hislerimi öldürmekle kalmadım. Öldürdüklerimi boşluğa itmeye önce kendimden başladım.

İsmail Okutan

Fırıncı Osman

Sabah erken kalkmışım. Hava, aydınlanmak için gökyüzünden bir işaret bekliyordu sanki. Her gecenin olduğu gibi bu gecenin de sabahı vardı. Ancak gece yaşadığını kimse unutmuyordu. Bu durumda da sabah boşa çıkıyordu. Hatta bazı gecelerde sabah olmasın diye ömründen ömür verecek insanlar da vardı. Örneğin bir gece babasını kaybeden bir adam, sabah babasının doğum tarihini ve gittiği tarihi nasıl yazacağını düşünür, sabah olmasın diye dua ederdi. Olurdu. Sabah yaşansa, gece ölümdü. Ya da tam tersi.

Evde kahvaltı yapacağım malzemem var mı diye buzdolabına baktım. Buzdolabımı açmam ile kapamam bir oldu. Evvelsi gün yaptığım makarnanın kapağını kapatmayı unutmuştum. Fena bir kokuyu tekrar buzdolabının içine hapis ederek evden çıktım. Köşe başından dönerken dükkânının demirlerini kaldıran Fırıncı Osman amca'yı gördüm.

"Poğaçaların taze mi Osman amca?" dedim.

Osman amca küçüklüğümünden beri bu fırını sahibiymiş. Mahallenin tüm ekmekleri Osman amcadan sorulurdu. "O nasıl

soru? Tazesine taze de birazdan pişer. Fırını daha yeni yaktım. Az bekle. Hem senin bu saatte burada ne işin var? Sen genelde bu saatte bilmem kaçınıcı rüyayı görürsün." dedi.

Haklıydı, erken kalkmayı bir türlü huy edinemedim.

"Bugün canım böyle istedi." dedim.

"İyi bakalım. Ben elli senedir erken kalkıyorum, keşke senin gibi canımın istediğine göre hareket edebilsem." dedi.

Osman amcanın yüzünde elli senenin yorgunluğu vardı. Erken kalkan yol alırdı ama Osman amcanın dükkânı evinin altındaydı.

"Ben senin derdini biliyorum, oğlum. Bırak o işi, o berduştan sana öykü çıkmaz. Beni yaz işte. Başlık da belli, Fırıncı Osman." dedi.

"Kimse Fırıncı Osman'ın öyküsünü okumaz. Sen çok düz adamsın." dedim.

"Düz adam ne demek be? Oldu olacak bütün berduşları öyküne topla, bizim gibi işinde gücünde olan insanları

yazma. Peh! Bu öykü dediğin meret buysa, çok da matah bir şey değilmiş." dedi.

"Şaka yapıyorum Osman amca. Seni de yazacağım, başlığa da poğaçayı bir türlü yetiştirmeyen ihtiyar fırıncı yazacağım." dedim.

"Geç dalganı geç, ben elli yıldır insanların karnını doyuruyorum burada. Ben olmasam aç kalırsınız aç!" dedi. Yüzünde hafif bir gerilme oldu, Osman amcayı kızdırmayı çok seviyordum. Kızınca, daha bir tatlı oluyordu.

"Yahu memlekette bir fırıncı Osman mı kaldı? Osman gider Mehmet gelir." dedim.

Yüzündeki gerilme, mesleğine olan sevgisinden kaynaklı tebessüme dönmüştü.

"Nah gelir!" dedi. Poğaçalar gelmişti.

"Osman amca ben poğaçaya almaktan vazgeçtim. Sen bana iki ekmek ver en iyisi." dedim.

"Ulan hergele! Sabah sabah benim asabımı bozma, ekmek yok sana, hadi git başka fırından al." dedi.

"Şimdi sen bana ekmek vermiyorsun öyle mi?" dedim.

"Evet. Yaz bunu, düz adam bana ekmek vermedi diye yaz." dedi.

"Yazmayacağım, seni belediyeye şikâyet edeceğim. Vatandaşa ekmek vermemekten hakkında suç duyurusunda bulunacağım." dedim.

Osman amca ile aramızda ki gerilim gittikçe artması gerekirken, tersine azalıyordu.

"Umurumda değil. Hem onu bırak, kendine şu soruyu sor? Ben ekmek hak edecek ne yaptım de." dedi.

"Osman amca sen ciddi ciddi ekmek vermeyerek öyküye gireceğini düşünüyorsun, hem yarım saat oldu daha bir poğaçayı yetiştiremedin, yazmayacağım seni, inat ettim ben de. Hem ne öyle beylik laflar? Yok ekmek hak edecek ne yaptın? Parası ile değil mi? Yok ne olur beni de öykünde yaz, yalvarırım beni de yaz diyorsun." dedim.

"Ulan! Ben öyle mi dedim, beni yaz mı dedim? Öyle yazma hergele! Bak hele bir yazdığını bir yerde işitirsem, ömür billah sana bayat ekmek veririm, taze ekmeğin tadını unutursun." dedi.

Osman amcaya üstten bir bakış attım. Sonra fırınına incelemeye başladım. Ekmek ve poşet kokuları arasında ufak ama sıcak bir fırındı. Gazete kağıtları da vardı. Bir keresinde Osman amcadan gazete satın almak istemiştım. O da bana,

"Burası gazeteci mi hergele! Git bak-kaldan al." demişti. Ben de,

"Bu kadar gazeteyi ne diye burada tutuyorsun o zaman?" demiştim.

"Poşet yerine bazen gazete kâğıdı kullanırsınız, ısı gitmesin diye." demişti.

Fırının içinde bir fırın vardı. Hamur olan ekmekleri orada pişiriyorlardı. Sonra betimlememi kafamda inceledim. Kendime kızdım, içimden "Ulan hayatında fırın görmemiş birisi de senin yazdıklarını yazar! Salak Kafa!" dedim.

"Ben gidiyorum Osman amca, ekmek de vermedin canın sağ olsun, merak etme, belediyeye şikâyet etmeyeceğim seni, hadi yine şanslısın bir elli yıl daha fırıncılık yapabilirsin." dedim.

Osman amca hamurların ortasını çizmeye başlamıştı, beni dinlemiyordu bile, zaten ben de biricik Osman amcamı kimselere şikâyet etmezdim. Fırından çıkmak için ayağımı sokak kaldırımına attığım sırada,

"O berduşa gidiyorsun değil mi? diye sordu.

"Evet. Merak ediyorum, acaba ne yaşamış, sen hiç merak etmiyor musun Osman amca?" dedim.

"Ne merak edeceğim Allah'ın berduşunu? Adı üstünde berduş. Sen ne zannediyorsun? Her içki içen adamın başına

felaket mi gelmesi gerek? Ya da alkolik olması için bir sebep mi lazım? Belki adam çok zengindi, bütün parasını içkide yedi bitirdi, evli de değildi, çocuğu da yoktu. Adam zevkten berduş oldu. Olamaz mı?" dedi. "Olabilir, ama..." dedim.

"Aması yok bu işin, sen taze ile bayat ekmeğin arasındaki farkı biliyor musun? diye sordu.

Ayağımı kaldırımdan kaldırıp tekrar fırının içine soktum. Gülerek,

"Hem bana ekmek vermiyorsun hem de sözlü yapıyorsun bana. Belediyeye olmasa da kesin fırıncılar odasına şikâyet edeceğim seni. Sen de amma cahil belledin beni Osman amca, taze ekmek tazedir. Bayat ekmek taze olmayandır." dedim.

"Nah öyledir!" dedi.

İkinci nahında el işareti de yapmıştı. Galiba el fırıncılar odasına şikâyet edeceğimden korkmuştu.

"Biz hamuru açarız, maya koyarız ki ekmekler böylelikle daha yavaş bayatlar. Sonra fırından çıkan sıcak ekmekleri müşterilere satarız. Bir evde, taze olmayan ama yenilebilecek ekmek varsa, ilk o tüketilir. Bayat ekmeği köfteye katarsın, kurutursun, ktır ktır çorbaya atarsın. Tatlı yaparsın. Şimdi burada sorulacak soru var. Diyeceksin ki, yahu bu bayat ekmek bir zamanlar taze değil miydi?"

Evet ama ekmek çok kısa bir süre taze kalır. Misal veriyorum, ekmek fırından çıktı, ben sattım. O andan itibaren bayatlamaya başlar. İnsan da böyledir. Doğarken tazeciktir. Doğduğu andan itibaren bayatlamaya başlar. Küfleninceye kadar da yaşar. Doğum ile gideceğimiz yere kadar da bayat bir hayat geçirir işte. İnsanların ekmeği bu kadar kutsallaştırması bundandır, istemsizce kendilerini ekmek yerine koyarlar." dedi.

Şaşkınlığımı gizledim. Ekmek ile hayat benzetmesine gerçekten hayran kalmıştım. Hayatı boyunca evden işe giden, yaptığı işte de fiziksel ve zihinsel bir gereksinime ihtiyaç duymayan bir adam bunları hangi ara düşünmüştü?

"Merak ettin değil mi? Bu adam bunları nereden uydurdu diye. Hatta şunu da düşünmüş olabilirsin; "Osman amca keşke berduş bir fırıncı olsaydı da bu dediklerini yazsaydım." diye. Ben bunları düşünmedim oğlum. Ben bunları her gün yaşıyorum. Sen hiç evine ekmek götürmeyen bir baba gördün mü? Ben gördüm. Çocuğu ile ortada kalan dul kadınlar gelir, askıdan ekmek alır. Onların yüzündeki ifadeyi gördün mü? Ben gördüm. Sen hiç ekmeğe muhtaç olan yaşlı amcayı gördün mü? Ben gördüm. Ben bu gözlerimle, insanların nasıl yavaş yavaş bayatladığını gördüm, görüyorum. Sen var git, berduşu yaz."

Dükkândan çıktım. Osman amca ile bir an bakıştık. Utanmıştım.

Aşağıya doğru yürürken berduş adamı gördüm. Oradaydı. Şarap içiyordu. Göz göze geldik.

"Bir şarap parası ver be ağabeyciğim." dedi.

Şarap parası verdim, yürümeye devam ettim. Osman amca haklıydı. Düz insan yoktu. Sadece insanlara nasıl bakacağını bilemeyen diğer insanlar vardı. Osman amca ekmekten şarap yapmıştı. Hava da aniden aydınlanmıştı.

Hayrettin Yazıcı

Armudun Altı

Bu yaşlı bir ahlat ağacı, ahlattan kinaye armut demişler. Bunun hemen altında "L" şeklinde uzanan ve kıvrılan yirmi dekarlık bir tarlamız vardır bizim. Bu tarlayı da bu ağacı da ben, oldum olası hep kutsal bilmişimdir. Bir buda olsaydım galiba onun dibinde oturmayı seçerdim. Ama ben hep onun kollarının ve dallarının arasında oturmayı seçtim. Orada hayal kurup, oradan hayatı seyretmekten inanılmaz haz alırdım. Oradan uzaklara bakınca Karadeniz sıra dağları bütün heybeti ile görünür. Az yakına geldiğimizde, taş boğaz diye yalçın kayalar gözüktür ve serpilmiş tek tük yabancı elma ağaçları, ekilip, biçilen tarlalar, şimdi bir de gölet inşa edilmiş.

Daha yakında, tarlamızın bir tarla ötesinden "Şehir Yolu" geçer, Bayburt'a gelip giden araçlar...Bu tarlada çalışmaktan sürekli inanılmaz keyif alırdım, o tarlaya gitmek benim için inzivaya çekilmek gibi bir şeydi. Ağaca tırmanacak kadar küçük olduğum da bile ne yapar eder çıkar bir dalında oturur ve her şeyi oradan seyretmeye başlardım. Geleceğimin bütün hayallerini neredeyse o ağaçta kurdum desem yeridir. Oradan dünyanın istediğim yerine seyahatler yapardım. Göklere çıkardım,

dağlardan denizleri aşardım. Hasılı orada dolup dolup taşardım...

Şiirler yazmaya da orada karar vermiş ola bilirim. Çünkü orada tedrisinden geçmediğim hiçbir şey bırakmadım. Bizim oralarda ağaç az bulunur, arazi ekim-dikime elverişli olduğundan, dağlarımızda koyun ve sığır için uygun olduğundan, bütün arazi sürekli işler halindedir. Bu hengamede ağaçlara barınacak çok yer bırakılmamıştır. Ancak zamana direnebilenler ayakta kalabilmiştir. Bütün kızaklarımızın ayaklarının da bunlardan yapıldığını düşünürsek, çok fazla yaşama şansları olmadığını anlarız.

Bizim armut ağacı direnmiştir, sanırım o çevrenin de en yaşlı ağacıdır, ondan daha yaşlısına rastladığımı hatırlamıyorum. Böyle olunca da her ağaç az çok kutsal olmak durumundadır. Bizim armut ağacı bunlar içinde baş buda, yahut şaman, kam, yahut derviş olmayı da doğrusu hak ediyor. İşin garip yanı bugüne kadar olgunlaşmış tek bir meyvesini yemek nasip olmamıştır. Çobanlar ve çocuklar olgunlaşmasına asla müsaade etmemişlerdir. Daha olgunlaşmadan, kuşlar ve düşlerle birlik yenilmiş bir türlü muradına erememiştir.

Şimdi her gidişimde başımı çevirerek oraya bakar geçerim, her geçişimde içimde inanılmaz kıyametler kopar ve gözlerim dolar, ağlamamak için kendimi zor tutarım. Her bakışimde orada bıraktığım onca parçam gözleri ışıldayarak bana bakarlar selamlaşır, saygıyla biri birimize baş eğeriz...Sonra birlikte armut ağacını selamlarız...

Sude Yenin

Dilhûn

Kalbi yaralı olan insanlar, biriktirdikleri acı kadar öfke duyarlar; hayata, yaşanmışlıklara, geç kalınanlara... Benlikleri acı ile yoğrulmuş olan insanların, mutlaka kendilerini korumak için oluşturdukları bir kalkan olur etraflarında. Delinmesi zor bir gard misalidir bu kalkan. Yıkılması o kadar imkânsızdır ki, âdetâ kök söktürür insana. Sırf bu yüzden ulaşılması zor bir dağ gibi görünen o insanların, asıl ruhlarını gizledikleri bir de kabukları vardır. Hâlbuki, hayatın yükünü erken yaşta çektiği için, küçük bir çocuk gizlidir o kabuğun altında. O kabuk ki, çatladığı an oluşacak yıkımı ve hasarı da, saklanan o çocuğa tezat bir şekilde büyük olur. Kabuğuna sığınanlar olduğu gibi, maske takıp; acıyı etkisiz hâle getirmek için, bunu kamufle etme çabasında olan insanlar da var. Maske- den görünen sert bir insanken, maske- nin altından bambaşka bir insan çıkıverir bir anda. Yüreği suskun, içindeki o küçük çocuk ise mağrurdur sadece. İnsanlar, asıl kimliklerini hiçbir zaman açık etmezler aslında, tıpkı gizemle dolu bir dedektif kitabı okumak gibidir bu. Orada suçluyu ararken, insanların yüzünde ise hayatın izlerini bulmaya çalışırsın. Bazen mutluluğu, acıyı; bazen de çocukluğundaki oyun arkadaşını...

Keza, 'okunmayı bekleyen bir kitap' benzetmesi de olabilir bu tasvire. Çünkü, insanların gözlerine bakmadan, yüzündeki gizleri çözmeden herhangi bir çıkarımda da bulunulamaz.

Ben de gözlem yapmaktan hoşlanan; insanları analiz etmeyi seven, gittiğim yerlerde daha sonra hatırlamak için oradaki kokuları ciğerlerime hapseden, mekânlar hakkında topladığım bilgileri ve bana neyi çağrıştırdığını not etmek- ten keyif alan bir insanım. Farklı havası olan ve mistik bulduğum kafeleri keşfet- mekten haz duyarım meselâ. Her mekân- nın ayrı bir hikâyesi var bana göre. İşlet- me sahibi, işleteceği yeri seçerken, orayı dekore ederken ve sanatını icra ederken, orada kendinden parçaları da katıyor farkında olmadan. Sanat yapabilmek için, illa herkesin ressam olmasına gerek yok sonuçta; o mekânın aurası ve enerjisi de işletme sahibine has olduğu için, kendine ait izler barındırmış oluyor. Bu da bulunduğum yerlerden değişik tatlar almamı ve apayrı duygu- lar hissetmemi sağlıyor. Tam da şu an o zaman dilimindeyim mesela, hissiyatı- mın içinde kaybolmuş durumdayım. İki katlı, ahşap ve taştan yapılmış, konak şeklinde bir kafede soluklanırken bunları

kaleme alıyorum. Öyle farklı bir mimarisi var ki, kendimi Kapadokya'daki butik bir otelin terasında, manzaraya karşı oturmuş gibi hissediyorum. Bu sevimli kafenin alt katı, tamamen kitapseverlere ayrılmış durumda. Değişik şekillerde minik kütüphanelere bir sürü kitap yerleştirilmiş; ağaç, harita, insan beyni... Figüratif olan bu nesnelerin içine, bir dünya dolusu bilgi sığdırılmış sanki. Bana üniversitemin kütüphanesini anımsatan başka bir bölüm ise, içeceğimizi kendimizin alabileceği bir alan olması. 'Kendin al' köşesi olan yerleri her zaman sevmişimdir. Kahve, çay, su gibi sık tükettiğimiz içecekler bir tezgâhta buluşmuş anlaşılabilir. Su sebili, içerisinde Americano, Cappuccino, sıcak çikolata ve salebin de olduğu bir makine ve ek olarak da çay vardı. İnsanların yeme-içme ihtiyacı için ise, sadece belli şeyler vardı. Ama tatlı seçeneklerine bayılmıştım ve zengin kahve olanakları da menüdeki yerlerini almıştı. Her insanın okuduğu kitap türü ve buna bağlı olarak da okuma alışkanlığı değişiklik gösterdiği için, bu kafenin tercih ettiği okuma alanları da bir o kadar hoştu. Ortak alanlar dışında, insanların bireysel olarak da kullanabileceği puflar ve tek kişilik masalar da mevcuttu.

İkinci katı ise, tamamen deniz manzarasından oluşan ve insanın ruhu ile baş başa kalabileceği bir yerdi. Şehrin kaosundan uzaktı bir kere; sessizdi, sakindi. Starbucks'ı pek tercih eden biri değilim, kalabalık mekânlardan daha ziyade,

ruha iyi gelen yerleri tercih etmeye özen gösteririm hep. Arkadaşımla buluşmak için gittiğimdeyse, genellikle White Chocolate Mocha içerim. Bugün seçeneğimi damla sakızlı Türk kahvesinden yana kullandım, yanına da bir iki tane küçük ekler söyledim. Ruhum dindi, lâkin karşımdaki deniz tam tersiydi. Âdeta bir lav gibi; hırçın ve öfkeliydi. Virane bir şehir gibi yıkık, küskün olan insanları bilirim; tanırım gözlerindeki kendine duyduğu yabancılığı. Tanımlanması zor, tarifi literatürde bile olmayan bir duygu. Kara delik gibi içine çeken cinsten bir şey, ama öyle değil. Boşluk etkisi yaratan, girdap gibi karmaşık hislerle bezeli; benzetilen kelimeler farklı, fakat ortak olunan hisler aynı. Kahve fincanını sıkı sıkı kavrayan parmaklarım soğuktu, hava da esiyordu ama bu, ruhumun üşümesinden kaynaklıydı, biliyordum. Hiçliğin tam ortasında, ayazda kalmışım gibi kaskatıydı vücudum. Hislerinizi yoğun yaşayan biriyseniz eğer, bunu bastırmak zor oluyor bazen. Belli etmemek ile tüm duyguları dışı vurmak arasında kaldıysanız hele ki. Bu ikilem ile başa çıkmak için geldim Değirmen Kafe'ye. Kafenin girişinde çiçeklerle süslü bir değirmen olduğu için, ismini de buradan alıyor. Aslında amacım, diğer günlerde yaptığım gibi, yeni yerler keşfetmekti ama o zamanlarda duygularımı bastırmakta fazla zorlanmıyordum. Şimdi ise duygularımın esiri olmak üzereyim, neredeyse. Rüzgâr, saçlarımı ahenkle dalgalandırırken, gözlerimi kıstım ve neye kızgın

olduğunu tahmin edemediğim denizi izliyorum, elimdeki kahvem ile. Bu düşünce yumağından kurtulmak için defterime küçük küçük notlar yazmalıyım, belki de yapmam gereken budur. Kahve fincanını masaya bırakıp, çantamdan ufak, deriden yapılmış defterimi çıkardım. Tabii bir de yanımdan hiç ayırmadığım ve ucunda baykuş figürü olan, tüylü kalemi mi. Annem baykuşu sevdiğim için, ilkokula başladığım sıralarda hediye olarak almıştı bu kalemi bana; o zamandan beri de benimle, çocukluğumun emaneti gibi.

Not almak için kendime sorduğum ilk soru: "Burada beni kendine çeken şey ne?" Direkt cevap verdi iç sesim bana, "Kahve kokusu ve huzur." İkinci sorum ise, doğrudan duygularıma yönelikti sanki. "Hangi his ile savaşıyorsun şu an?" Bu sorunun üstünü çizmek ve yok saymak istedim beynimi kemiren düşünceleri. Leş kargaları gibi sızıverdiler yine ruhumun en ücra köşelerine. Ama öyle olmadı, yapamadım; susturamadım keşmekeş olmuş duygularımı. Kalbim, dört nala giden bir at gibi hızlı hızlı atarken, yazdım soluğumu tuttuğum cümleleri kâğıda. Yalnızlık ve karamsarlık. İki farklı kelime, kısacık bir lahzaya sığındı o an, yazdığım kelimelere tutundu ruhum. Karamsarlık, anlıktı belki ama, yalnızlığa ne demeli peki? Oysa, tek cümlelik bir kelimeydi satırlarla buluşan. Bir kelime ki, kalp ağrıtan, yoran ve benliğimi sızlatan. Herkes var da kimse yok timsali. Bedenlerde insanlar, ruhlar-daysa tek yöne bilet; yalnızlık.

Dilhûn, tam da bu hissin karşılığıydı ben de. "İçi kan ağlayan ve hüzünlü kişiler için kullanılan bir kelime." diye biliriz kısaca. İçim değil, duygularım kan ağlıyordu benim, düşüncelerim ise çığlık çığlığaydı bittabi. Solan çiçeklerimi hüzün sarmalamıştı, bahara hasretti onlar. Not aldığım vurucu cümleleri, yazılarımda kullanmayı severim çoğu zaman. Umutsuzluk kokarsa cümlelerim, ben kışı bahara nasıl çeviririm?

İçimde çöreklenen huzursuzluğu, bir nebze de olsa alıp götürmesini istedim, yanımdaki hanımeli kokusunun. Misk gibi bir kokusu vardı, insana derin bir nefes aldırır türden. Bu kafenin en gözde bölümü burasıydı bence. Mekân sahibi, türlü türlü çiçekleri de eklemiş bu güzel terasa.

Artık kalkma vaktimin geldiğini anlamış oldum, kahvem bittiğini fark edince. Neyse ki çevrede çok fazla insan yoktu ve hislerimi aktarırken fazla zorlanmadım. Keza, tam odaklanmışken en ufak bir gürültü bile, insanın kalemini un ufak edebiliyor. Hesabı zaten ödediğim için, montumun fermuarını boğazıma kadar çektim ve çıkışa doğru usul usul yürümeye başladım. Yüreğime konaklanmış ve uzun bir süre boyunca misafir ettiğim acıyı, silip atmalıydım artık kendimden. Peki ne zaman kopacak, bu haykırış benliğimden? Bilmiyorum. Yollar bile terk edilmiş arazi gibiydi, bomboştu. Belli

belirsiz arabalar geçiyordu caddeden, o kadar. Kafamı kaldırdım ve gökyüzüne baktım sadece. Gözlerimi kırıştıtırırken, bulutlar şekilden şekle girmişti sanki. Dünya dönüyordu, zaman geçiyordu ve bir gün daha bitiyordu. ''Keşke, yağmur yağsa,'' diye bir ses ilişiverdi birden düşüncelerimin arasına. Yağsa, alıp götürse bu duyguların izlerini benden silercesine. Evime gidip, yazılarımı yazacağım zamana dek susmalı düşüncelerim kafamda, durmalı bu his delice akan kanımda.

Gülçin Granit

Bir Bitin Firarı

Gözlerimi dünyaya burada açtım yavrum. Bizim evimizdir Gülsüm'üm kafası. En çok kullandığımız alanlarsa kulak ve ense arkası. Bizler insanoğlu gibi ekmek ve suyla beslenmeyiz, kanlarını emer içeriz. Bize asalak varlık derlerse de yanılırlar. Bukalemun gibi Gülsüm'üm saç rengine büründük mü işlem tamamdır, bizi kolay kolay kimse görüp ele geçiremez. İşte o zaman görsünler bakalım kimler asalak varlıklarmış! Ancak ve ancak gözleri çok keskin insanlar bizi görebilirler. Aman diyeyim yavrum, o temiz saçlara iyi saklan!

Birazdan yine seninle gezinmeye çıkarız. Burada çok eğleneceksin umarım. Tarzan misali o saç telinden bu saç teline konalım. Ardımızda sirke denilen yumurtalar bırakalım. Beyaz nokta kadar yumurtalar. Sonra onlar saç tellerinde şişecekler. Vakti zamanı geldiğinde onlar da patlayıp bizim gibi gezinecekler. İşte o zaman biz aşiret kadar büyümüş olacağız. Tüm akrabalarımızla mutlu mesut yaşayacağız. Hiç merak etme yavrum! Ha, bu arada unutmadan söyleyeyim, insanlar bize "yavşak" der. Bu bir hareket sözüdür ama siz üstünüze alınmayın. Suymuş, sabunmuş, bizi asla öldüremez güçlendirir bilakis.

Fadıl Bey, kızı Gülsüm'ü annesi öldüğünden beri kendince yıkıyor. Gülsüm sürekli kaşınıyor... Aman dikkat et yavrum! Biz iki tırnak arasında kalmaktan çok korkarız, yoksa patlarız alimallah. Kısa zaman içinde Fadıl Bey'in kafasına doğru yola çıkacağız, bu gece hazırlan yavrum. O zaten geceleri içmeye başladı. Biz sülla- lece oraya gitsek ruhu duymaz, kolay- cacık oraya atlar geçeriz tamam mı yavrum. Bu gece yumurtalar patlayacak ve yeni yavrularımız olacak dolayısıyla buradan artık taşacağız.

İnsanoğlunun depresyona girmesi bizim işimize gelir. O zaman temizlenmek istemezler, devamlı yatar uyurlar. Bizi dünyada görececek halleri olmaz, aman diyeyim iyi saklan! Öyle saçlarda akrobasi hareketleri yapıp gözlerinin önüne doğru sarkmayasın. O zaman bizi öldürürler yavrum, soyumuzu sopumuzu kuruturlar, dibimize ilaç dökerler alimallah. Onun dışında yavrularınla birlikte gül eğlen, zaten burası da bizim parkur alanımız.

Fadıl Bey de Gülsüm için üzülüp duruyor. Onu cildiye doktoruna götürmeyi kafasına koymuş bir kere. Oraya giderse yandığımızın resmidir. Hemen başka

insanların saçlarına atlaya atlaya geçelim, başka yaşam alanları kuralım. Bizler özgür varlıklarız ne çare biraz da çingene gibi o daldan bu dala göçebe yaşarız. Gülsüm okula gidince sen hazırlan, saçları temiz diğer çocukların kafasına atlayıp oraya yerleşelim. Elini çabuk tut yavrum, bizler çarçabuk üremeliyiz.

Gülsüm'ün öğretmeni emekliliğini bekliyor, dolayısıyla gözleri iyi görmüyor. Biz de bundan yararlanıp uzun zamandır aynı yerde çoğalıp duruyoruz. Bu arada Gülsüm'le aramızdan su sızıyor. Burada yat yat nereye kadar, sıkıldım doğrusu, artık başka kafalar bulmalıyız. Nasılsa her geçtiğimiz yere binlerce yumurta bırakmaktayız. Neslimiz genişledikçe genişlemeli ve insanlığı ele geçirmeliyiz.

Yuvamızda yaşamak denen şey tam da böyle idi yavrum. Rahatımıza diyecek yoktu, ta ki o güne kadar. Çok değil geçen cuma günü Gülsüm kaşınmaktan ağlayıp haykırıncaya dek. Günden güne rengi soluyor, mızızlaşıyordu. Dersleriyle arası çok açılmıştı. Fadıl Bey bunu annesinin ölümüne bağlıyordu. Gülsüm'ü alıp doktora götürdüğü cuma günü kendimizi doktorun odasında buluverdik. Bizim için felaket böylelikle başlamış oldu. Doktorun bizi hemen keşfedeceği kesin. Şimdi ne yapmalı? Tabanları yağlayıp kaçmalıyız yavrum.

Doktor, Gülsüm'ü görünce şöyle bir

irkilip bir adım geri kaçtı. Eline eldivenlerini geçirdi, gözlüklerini taktı.

"Çok yazık," dedi. "Çok yazık... Ne olmuş bu yavrucuğa böyle? Bugüne kadar neredeydiniz beyefendi? Bu çocuğu bitler yiyip bitirmişler. Hemen bu yazdığım ilacı eczaneden temin edin ve bugün, bakın yarın değil. Bugün çocuğun kafasına sürün ve üstünde yazdığı saat kadar bekletin. Sonra bu ilacın özel şampuanları var onlarla bir güzel Gülsüm'ün kafasını yıkayın, aynı işlemi evde kim varsa ona da yapın." deyince birden korkup telaşa kapıldım.

"İşte bizim sonumuz geldi yavrum! Yarın okulda başka bir çocuğun saçına atlama şansımız kalmayacak. Bizi bu gece infaz edecekler. Çabuk toparlan, kendimizi şu doktorun başına atalım!" diye haykırdım.

Fadıl Bey durumun vahametini ancak anlıyordu. Yavaşça doktorun odasından çıkmaya hazırlanırlarken sesim daha bir gür çıktı.

"Kaç yavrum, kaç! Yağla tabanları... Yoksa öldürecekler bizi atla çabuk! Atla!.. Zaten bu atlayışlar çok heyecanlı. Bir, iki, üç hopp!.. Şimdi de doktor beyin başındayız, biraz da onun kanını emelim."

Kazım Demir

Antep İşı

"Anam, kızların boynu büküktür. Ogusun müallim olsun deyim. İpek iplik keser mi kesiymiş, kuş parmağımla yüzük parmağım kesik içinde."

Hatice'nin sağ eli ahenkle hareket ediyor, ipleri çekip desen oluşturmak için yüzlerce defa tekrarladığı iğne hareketleri hayranlık uyandırıyor. İpek ipi ne kadar sert çekerse motif o kadar güzel çıkıyor. Motif, parmaklarında yüzlerce bıçak kesiyordu. Döne, iğneyi her batırıp çekişini gıptayla takip ediyordu.

"Anam, ahşamları bir sancı giriy bir sancı, buğrum felç oli. Dert tutası babası demiyor bu kızcağız nasıl okuyor? Anca diline dolayık, kız çocuğu okuyup ne edecek? Gızı, eri mi var anam, ama var Höggeş'te... Oguyacak gızım, müallim olacak! Benim Ayyuşumun ağzı var dili yok. Hiç çıkarmaz sesini, üst baş demez, yeter ki babası söz söylemesin. Mahsuncağız ne yapsın, derslerine tastamam çalışıyor."

"Allah gızını bahışlasın Hattuç Bacı. Bu güzelim Antep işinden yapıverirsin gızına."

"Âmin, ahretliğim âmin. Hele ogusun, bu sene ilkokul dördte gidiyor. Kızcağız bizim gibi cahil kalmasın deyim."

"Hattuç Gız, Rabb'im şu parmaklarındaki kesiklerin hürmetine yüzüne baka. Ne deyim bacım, Allah şaşırtmaya."

"Ne edem anam, gızımın yüzü güle Rabb'im keder vermiye. Anasının kuzusu tama akşamları öper elimin kesiklerini, merhem olup yüreğimi ferahlatır. Bak akşam demişken ne bişirecen akşama?"

"Hattuç gurban, Maamed yaprak sarması istiyor, yapım de gönlü hoş olsun."

"Gız Döne, sen Maamed'in gönlünü başka türlü de hoş edersin."

"Allah seni netmeye! Yüzün güle emi."

“Güler zaar... Güneş gergefin ortasını aştı, nohudu ocağa vuram, kız gelene dek bişer bari.”

“Sen artık git diyin.”

“Yooo! Gurbanın olam ahiretlik yooo!”

“Benim de vaktim geldi zattı, şurda iki heneğin bellini kırak dedik. Aklıma getirdin gidip sarmaları sarıverim... Oy, anam anam! Ayağa kalkınca aha şurama bir ağrı giriyor bırak mı... ‘Herif, toğdura götür beni’ diyim. Diyim diyim ben söyleyim, ben dinlim. ‘Yeldir, yazın geçer’ diyi. Her bi şeyi de bili, bağınca toğdur bellersin peh... Gız Hattuç, eseh sen gibi olsam ölürüm gayri, çoğ yoruluyon. Emeğine, ellerinin kesiğine, vallah billah değmez.”

“Offf! Anam ne edim, Allah razı olsun hâlden anlayan cancağızım. G vurun dölü Ceyizci Hösu ucuza yaptırıyor, emeğim haram olsun deyim de demim, öbürlerinin bundan kalır yanı mı var?”

“Hattuç gurban ne söz biter, ne dert. Maamed de ayağımı kıracak yoksam. Bana müsedde gidim de sarmaları sarayım. Herif uşağ, konuşa konuşa akşam ettik. Kolay gele Hattuç, Allah’a ısmarladık.”

“Kolayı başına gele Döne Hatun. Sağlıcakla kal.”

Yorgunluğunu iyice hissetti. Kocaman yalnızlığın ağırlığı çöktü üstüne... Kızının okuldan gelme saatiydi, derin bir of çekti. Yoksulluk kaderse kadere karşı gelmeliydi. Kızı okumalı, muflu olmalı... Birman kumaşa bu kaçınıcı iğne girmesi, kaçınıcı ipek sarmasıydı, saymak mümkün değildi. Kapı gıcirtısı ile başını kaldırıncı kızının koşar adımlarla içeri girdiğini gördü. Kızına baktığında yorgunluğunu unutmuştu, sevinç yüzünde şekillendi. Nefes nefese kalmıştı Ayşe.

“Anaa! Anaa!”

“Ne oldu kızım, ne oldu?”

“Sülümün altında benekli pisik elimi cırmaladı, karnı iyice şişik korkuyorum.”

“Korkma kızım, korkma! Enikleri olacak ondan kuduriy ilişme.”

“Eniği olunca bir tane alalım mı?”

“Yok kızım, olmaz. Etraf tüy, pislik olur. Baban tüy görünce öksürüyor, iyice dellenir. Gel bakım yanıma, bugün ne yaptın mektepte?”

“Muallim dedi ki; ‘Anan saçlarını çok güzel örmüş, acı söyle benimkileri de örüversin’ deydi.”

“Bak hele! Muallim benim kızım kadar güzel mi ki örem ha! Sen yine o tren reyinde gitmiyon değil mi? Bak yoksam... Büyük yemin ettim seni falakaya yatırırım!”

“Yok Hattuç Sultan, yok gitmim.”

“Haydi kızım yemek yapak, nohut kaynayık. Baban şimdi gelir acımdan ölüm der, başımın etini yer.”

“Ne yemek yapacaksın ana?”

“Acık kabaklama yapım diyim, baban da seviyor.”

“Ana, parmakların çatlamış kanıyor yine.”

“Azıcık vezir yağı sürerim geçer ana kurban.”

“Artık yapma ana, bu Antep işini.”

“Yok, Ayyuş Gız’ım. Ben yapacağım sen okuyacaksın ana kurban. Kaygılanma iyileşir, hele sen muallim ol toğdura beni götürürsün.”

Akşam oldu mu Tabakhane semti sessizliğe gömülür. Çöplerin etrafında kediler ve kaçışan fareler... Aynı vakit sessizliği yırtarak yorgun bedenleri taşıyan tek tük ayak sesleri duyulur. Akşama kadar bakıra şekil veren elleriyle poşeti tutmakta zorlanan Ökkeş, elinde iki somun ekmeğiyle eve gelir. Ayşe, somun ekmeğini sevdiğinden ev ekmeğinin bitişine sevinir. Ökkeş kabaklamanın suyuna ekmeğini banar, öyle sever. Ayşe içindeki nohut tanelerini seçer.

“Baba gız her biriniz bir çeşitsiniz.”

“Ne soğranıyon Hattuç? Bırak kızım istediği gibi yesin.”

“Babana bakma, ye çabuk yemeğini. Ders çalışacan!”

Sofrayı toplayıp bulaşıkları yıkadı. Ayşe'yi yatağına yatırdı, saçlarını okşarken öğretmen olacağı günün hayalini kuruyordu. Saçlarını okşamasa uyuyamazdı. Yüzüne baktı bir süre. Bakması huzur veriyordu. Bakarken üzerine bir uyku çöker bazen uyuverirdi...

Sabah her zaman olduğu gibi erkenden uyandı. Önce Ökkeş'i işe gönderdi, sonra kızını özene bezene giydirip saçlarını ördü. Gözlerini kızından alamadı, ardından uzun uzun baktı. Hemen ortalığı toplayıp gergefin başına geçti. İğne eline battığında genç yaşta kırışan yüzünün çizgilerinden, bir damla yaş akıp düştü. Kapı çalınmıştı.

"Bügün erken gelik ahiretlik."

Kapıya doğru giderken kalbinde bir sızı hissetti. Kapıyı açtı, karşısındaki polisin dudakları kıpırdayınca hemen sokağa atıldı. Başından kaynar sular boşalıyordu, kıyamet koptu. Başını taşlara vurdu ama nafile, çare değildi. Döne, Ökkeş iki yandan zapt edemedi...

Her gün o trenin yoluna çıkıp elindeki Antep işi mendili sallardı, öğretmen kızına...

"Gel ana kurban! Gel muallim Ayyuşum, örgülü saçlarına kurban gel!"

Kollarını açtı. Tren rayının orta yerindeydi. Artık çok geçti... Son nefesinde gördü kızını. Yanına uzanmış, saçlarını okşuyordu ve uyudu... Antep işi mendili kan içinde vagona asılı...

¹ Bir cümleye başlarken sözü onaylama anlamına gelen tamam kelimesinin kısaltılması

² merdiven

³ kedi

⁴ Bir şey istenirken kullanılan bir kelime, rica etmek

Fatma Türkdoğan

Betül'üm Ses Ver Bana Neredesin?

Matematik dersini öyle sevdirmiştim ki öğrencilerime yağışlı havalarda sınıf içinde yapacağımız beden eğitimi dersinde bile "Problem çözelim öğretmenim ne olur" diye yalvarırlardı hep...

Yıllarca çileli işçilerin öre öre bitiremedikleri duvarları cevval ve sayıca daha fazla işçilere kısa zamanda ördürür, muzip bir elin şımarıkça açiverdiği havuza ha bire su doldurmaya çalışırdık...

Ya da eş zamanlı kalkan otobüsleri saatler sonra istediğimiz ilin terminalinde karşılaştırır, mağazalarda iskontolu satılan gömleklerin ne kadar ucuzlatıldığını, kaç lira kâr ettiğimizi hesaplardık...

Hele o yaş problemleri... Ağabeyimin yaşı benim yaşımın iki katından beş fazla, ben yedi yaşında olduğuma göre... Anne ile babanın yaşlarının toplamını ikiye bölüp kalan sayıdan on çıkartırsak oğlunun yaşını buluruz, o hâlde oğul kaç yaşındadır?

Alan, hacim, çevre, faiz, ölçüler, iç-dış açılar, çevirmeler ve nice nice formüller...

Öğrencilerin dikkatini toplamış yine oyun içinde oyunlarla problemleri kara tahtaya yazıp defterlerine çözmelerini, çözenin de parmak kaldırmasını istemiştim. Kapı hafifçe tıkladı, okulumuzun hademesi İbrahim amcanın açılan kapı aralığından uzanan başını ve beni dışarıya çağıran el işaretini gördüm. Telefonum varmış, hemen çocuklara gerekli uyarıları yapıp müdür odasına yöneldim ama aldı beni bir düşünce, bakıcısıyla evde bıraktığım üç ve beş yaşlarındaki çocuklarıma kötü bir şey olduysa... Ya da uluslararası sularda icra edilen NATO Tatbikatına katılmış eşimin gemisine yanlışlıkla düşman kuvvetleri torpido atıp derin sulara gömdüyse... Veya sıladaki anama babama bir şey olduysa...

Saniyeler içerisinde zihnimden geçti binlerce birbirine paralel olasılıklar. Telefonun ahizesini kulağıma dayayıp aceleci ada kuşları gibi pır pır eden yüreğimin gümbürtüsünü ta kulağımda hissederek ürkekçe "Alo, buyurun." dedim.

"Fusun Öğretmen'im merhaba" diyen neşeli sesin sahibini hatırlayamadım birden.

"Pardon çıkartamadım sesinizi kendinizi tanıtır mısınız lütfen." dediğimde de

"Hayırsız unuttun demek sesimi, ben Kadriye." cevabını aldım.

"Hangi Kadriye vallahi hatırlayamadım kusura bakmayın, çok heyecanlandım ve korktum ani telefonun gelişinden."

"Canım, ben Betül' ünün ablası Kadriye." dedi kıkırdayarak.

Görüşemediğimiz yedi yılın acısını çıkartırcasına soruların cevabını almayı bile beklemeden aralıksız sordum. Demek çalikuşum köy hizmetini tamamlayıp ovalara konmuştu hem de mümbit patates tarlalarının yakınına. Ahdimize uyamamıştım Betül'üm... Hani beraber aynı köye isteyecektik tayinimizi. Örnek olacaktık her davranışımızla köy kadınlarına, kızlarına. Uyaracaktık yıllardır içimizde uyuyan devi. Aydınlanmanın ışığını meşale yapıp okulun, okumanın önemini belletecektik kâğıt kalem görmemiş yaşlı, genç dimağlara. Ders saatleri dışında açacağımız kursa kapı kapı dolaşıp okuma yazma bilmeyen anaları, ebeleri kaydedecektik askerdeki, Almanya'daki evlatlarına mektup yazsınlar, hasretlerine dayanamayıp yaktıkları türkülerini yazsınlar diye...

Beyaza, denize tutkunluğumu bilirsin. Âşık olmuştum beyaz üniformaya, ona baktıkça mum alevi gibi titreşen mavi gözlere... Tutamamıştım senle kavilleştiğimiz gibi sözümü, okul biter bitmez evlenmişim... Senin gibi özgürce uçamamıştım çalılıklarla dolu, tezek kokulu köy yollarında. Sivazlayamamıştım sırtlarını, yüzünü güneşin temrelediği elleri kalem yerine balta, nacak tutmaktan nasırlaşmış genç irisi köy çocuklarını. Mahcup gül goncası gibi utangaçça açmaya çalışan, ayıp ve günahla çevrelenmiş hayatları içinde serpilmeye çabalayan köy kızlarından Ayşeleri... Hesnaları... Hüsnileri...

Gök kubbeye sere serpe uzanıvermiş Yedi Kandilli Süreyya'nın haşmetine özenip yedi tepe üzerine kurulmuş; arsız hırsız, hancısı, yolcusu hiç bitmeyen, gençlik rüyalarını süsleyen film ve roman kahramanlarımın nefeslendiği, kralların, sultanların gözdesi, kıymetlisi Şehr-i İstanbul'a avdetimiz...

Halk arasında "Parası pul karısı dul" olarak dillendirilen denizcilerin kaderidir, kıyılarını hırçınlıktan bitap düşmüş yorgun dalgaların dövdüğü, taze ve ılık nefesli rüzgârların yaladığı sahil kentlerinde görev yapmak. Ya eş ve çocuklarının ahvali... Hele de daracık dünyamda ismini, cismini okuduklarımdan ve seyrettiklerimden bildiğim bu uçsuz bucaksız mülkte tek başıma kaldığım zamanlar ne yapacaktım? On sekiz yaşın verdiği toylukla beni kendine çektiği hızla iten, yabancısı olduğum bu diyarda hem evliliğin yükünü hem de hasretin daha şimdiden yüreğime çöreklenmiş acısını sırtlanabilecek miydim acaba? Aşk her şeye kadir miydi?

İkimizin şarkısıydı Tülay Özer'in sesinden dinlemeye doyamadığımız "İkimiz Bir Fidanın Güller Açan Dalıyız" şarkısı... Üç yıldır aynı iklimde coşmuştuk seninle ama artık ayrı baharlarda çiçeklenecektik bundan sonra... Gönülsüzce vedalaşmıştık birbirimize söz vererek. Her fırsatta uzun uzun yazacaktık sanki diz dize oturup konuşuyormuşçasına...

Eşimin yurt içi ve yurt dışında uğradıkları her limandan itina ile seçtiği, sevdasını, hasretini içine efsunlu kelimelerle yerleştirdiği şiir demetlerini sevgi kurdelesıyla bağlayarak gönderdiği kartlarla yarıştırdı mektupların. Elinin emeğiyle kesip yapıştırdığın zarfla-

rın zamburak kokularına karıştırdı hasretin. Yazdıklarından burcu burcu yükselen rayiha köy havasına yarenlik eden tazeliğin, bereketin, yağmurlarla yıkanmış alatav toprağın kokusuydu her daim hissettiğim...

Köy stajı haricinde köy yaşantısından bihaber sen ilk zamanlar sobayı yakamadığından, kuyudan suyu çekemediğinden, zamanında annenin ısrarla öğrenmeni istediği yemekleri yapamadığından bahsetmiştin uzun uzun. Sanki ben senden farklı mıydım o zamanlar, sen neysen ben de o idim... Sonraları bakımsızlıktan viraneye dönmüş olan köy okulunu imeceyle onattırdığını, eskiyen sıraları, kara tahtayı yenilettirdiğini, yıpranmış solmuş "Atatürk Köşesi'ni" yeniden düzenlediğini, kızlarını okula göndermeyen babaları nasıl ikna ettiğini anlatmıştın. Muhtarla haneleri dolaşıp okuma yazma bilmeyen yetişkinleri tespit ettiğini onlara hafta sonları ders verdiğini, sağdan soldan temin ettiğin kitaplarla oluşturduğun kitaplıktan yararlanan öğrencilerini görmekten müthiş keyf aldığından bahsetmiştin övünçle, kıvançla canım çalığışım, benim fedakâr öğretmenim... Ayrıca Kamil ile Gülümser'in resme karşı müthiş kabiliyetli olduklarını, onları yüreklendirici çalışmalarına teşvik ettiğini yazmıştın yine bir mektubunda uzunca.

Ne çok ortak noktamız vardı bizi kördüğümle birbirimize bağlayan... Aynı pencereden bakardık dünyaya, gördüğümüz manzarayı aynı cümlelerle ifade ederdik, biz bile şaşırırdık bu duruma tek yumurta ikizi bile değilken. Sen kara kaleme hükmederdin ben paletle koyduğum renklere bulaşan fırça darbelerine. Portre çizimin hari-kaydı resim hocamız Hüseyin Bey'in dediği gibi, ben de renkler dünyasına daldığım anda kendimi soyutlar eşsiz güzellikte tablolar yaratırmışım dediklerine göre. Hatırlıyor musun resim dersinde mavi gözlü, iki belik saç örgülü beni, hocamız canlı manken olarak oturtmuştu bir ders boyunca senin çizimin aynı aynadaki yansımamdı. Yine beni resmeder misin Betül'üm? Yüzümdeki yılların hatırası çizgileri, saçlarıma düşen akları, şimşeklenmiş gibi bakan gözlerimdeki parlaklığın soluşunu kaybederek...

Benim öteki yanımda, sivri ve fevri çıkışlarımı yumuşacık tabiatınla törpüleyenim. Aceleci davranışlarımı sükûnetle frenleyerek, asabi ruh hâlimi sakinleştirenim, dostum, can Betül'üm ses ver neredesin?

Aramızdaki bölge ve iklim farklılığına rağmen ikimizin de karşılaştığımız sorunlar aynıydı. Bilhassa kız çocuklarının okutulması konusundaki hassasiyetimiz. Çeşitli nedenlerle okutulmayan genç kızlarımıza, kadınlarımıza okuma yazma eğitimi verme konusundaki mesafe alamadığımız çabalarımız...

Okuma dedim de hatırlıyor musun ilimizdeki Vahit Paşa Kütüphanesi'ni? Taş duvarlarının dili olsa da çözülüp anlatsa ikimizin kitap okumada nasıl yarıştığımızı. İki günde bir kütüphanenin yolunu arşınlar, ödünç aldığımız ve ikisini de değiştirerek okuduğumuz kitapların yerine yine birer kitap alarak evimize yollarırdık. Bilhassa benim annem ne çok kızardı okuma yazma bilmeyen biri olarak kitaplara olan düş-

künlüğüme. Diğer kardeşlerimi de ayartıp kendisine ev işlerinde yardım etmediği-mizden dem vururdu. Haklıydın anneciğim sonuna kadar ama on beş yaşındaki kızın çok küçük yaşlarda sevdalanmıştı kitaplara... Gaz lambasının sarı, ölgün, titrek ışığında sabahlara kadar kitap okurdum. Rahmetli babacığim gece vardiyasından döndüğünde kapının altından sızan ışığa doğru yönelirdi. Ben de güya okurken uyu-yakalmış numarasıyla elimdeki kitabı usulca bıraktım döşeğin kenarına. Kıymetliy-di o zamanlar her şey gibi gaz da, söylene söylene çıkardı odadan. El ayak çekilin-ce söndürülmüş lambayı yakıp kaldığım yerden devam ederdim günün ışımasını. O sene bitirmiştik değil mi klasiklerin çoğunu...

Bu yıl aramaya gittim ikimizin izlerini Betül'üm hem okulumuza hem kütüphaneye, bir zamanlar ne haşmetliydi ikisi de gözümüzde değil mi? Yad eller ayak basmış mahre-mimize, izler silinmiş, fütursuzca attığımız kahkahalarla yıkanan okulumuzda başka hayatlar boy atmış, serpilmiş. Fısıltıyla anlaştığımız o görkemli kütüphanenin taş duvarlarına dayanıp konuştuğumuz günlerin üzerinden biz farkına bile varmadan uzun yıllar geçmiş, yerine ise hiç tanımadığımız insanları Anadolu bozkırının dayanıl-maz sıcaklığında buz gibi şadırvanıyla ağırlayan gölgelikler içine saklanmış bir çay bahçesi yapılmış...

Ha köy okulu, ha İstanbul'un varoşlarında bir okul ne fark ediyordu ki? Aynı konular-dan mustariptik seninle. Yokluk, yoksulluk, cehalet... İstanbul'u geçim kapısı gören garip gureba göçmüş de göçmüş bu diyara. Yokluktan gelen yine yokluğun koy-nunda sabahlıyor her gece. Hiçbir vasfı olmayan ya hamallık yapar ya işportacılık. Biraz gözü açıklar bir apartmana kapılanır kendilerinden önce gelenlerin himmetiy-le. Efendi gani apartmanlarda. Herkesin her türlü nazı, niyazı, getiri götürü, indiri çıkarı, çöpü, servisi, kaloriferin külü, kömürü, temizliği, bekçiliği garibin sırtına yüklenir altta kalanın canını çıkartmacasına... Güya İstanbul'da oturur bilmez Haliç'i, boğazı, köprüyü, sarayı, sarnıcı, hamamı, Adaları, Moda'yı... Ya ne bilir? İki yakasını bir araya getirebilmek ve kirayı denkleştirebilmek için aile boyu karın tokluğuna çalışmayı. İstanbul'da yaşamayı becerebilirlerse hiç olmazsa erkek çocuklarını oku-tabilmeyi. Ya kızların günahı ne? Eğitilmemiş annelerden doğup da eğitil/e/meyen sabilerin günahı ne? İşte buydu bizi kahreden, buydu bizi çaresizliğe iten. Lamı cimi yoktu, bu kızlar o k u t u l a c a k t ı. Gelenekti, töreydi, kan davasıydı önümüze yıkıl-maz setler gibi konan. Mücadeleci ruhumuzdan aldığımız delici güçle elimizden geleni, gelmeyen yapacaktık her şeye rağmen...

Bazı ailelerin kızlarını daha mezun olmadan okuldan aldıklarını, çarşafa sokup görü-cülere göz kırptıklarını hatta hükümet nikâhı olmaksızın evlendirdiklerini yazmıştın bir mektubunda... Çocuk gelinlerin elindeki kınası silinmeden ana olduğundan, akran-larının henüz mahalle aralarında seksek oynadığı zamanlarda el yordamıyla bebe-lerini güya büyötmeye çalıştıklarından bahsetmiştin uzun uzun... Nikâh deyince aklıma geldi hatırlarsın nikâhımın kıyıldığı günü. Nikâh sonunda tebrik etmek için

sıraya giren eş dostun arasındaydın. Bir de baktım ki ne göreyim, şaşkın damat senin de elini öpüyordu heyecandan ve mutluluktan, kimsenin yüzüne bakmaksızın. Gülsem bir türlü gülmesem içim kaynıyor, sen ise büyük bir ciddiyetle bana işaret edip duruyordun “gülme sakın” dercesine. Ah Betül'üm seni nasıl özlüyorum bir bilsen, keşke yanımda yamacımda olsan senin anaçlığına nasıl muhtacım hem de bugünlerde, bebeğimi kucağıma almaya bir aydan daha az vakit varken...

Devam edecek...

Teslime Gülsen Nurdoğan

Uyku Adabı

Uykunun adabı mı olur demeyin. İslam'da her şeyin adabı vardır. Konuşma adabı, yemek yeme adabı, ibadet adabı... Uykunun da adabı vardır. Müzekkin Nüfus'u okurken uyku konusu çıktı karşıma ve orada beni etkileyen ince nüanslar vardı. Bunları bir yazı olarak hazırlamalıyım diye düşündüm. Sonra da Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şeriflerde uyku konusunu araştırmaya başladım. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisinde H. Mehmet Soysaldı Hocanın, "Kur'an Ayetleri ve Hadisler Perspektifinden Uyku Hakkında Bilgi" başlıklı makalesi bu konuda bana geniş bilgi verdi.

Hoca diyor ki; "Bazıları uykuyu, beyin damarlarını saran buharın nemleriyle gevşemesi olarak tanımlarken bazıları da yüce Allah'ın insanı öldürmeden canını alması şeklinde açıklamış. Kur'an'da uyku anlamında nevm, nüâs, sinetün, rukâd kelimeleri kullanılmış."

Bu kelimelerin kendi arasında farklılıkları var. "Nevm" kelimesi Kur'an'da uyku uyumak anlamına geliyormuş. Nun vav mim harflerinden oluşan nevm kelimesi Bakara 255, Furkan 47 ve Nebe 9'da bulunmaktadır.

"Sinetün" kelimesi, (Ayete'l kürsi'de geçiyor) Arapça 'da vav, peltek se ve nun harflerinden türetilmiş. "Sinetün", uyku öncesi gelen gevşeklik anlamındaymış. Türkçe 'de buna şekerleme diyormuşuz.

"Nüâs" kelimesi nun, ayn, sin harflerinden oluşmuş ve -nease- fiil kökünden türetilmiş. Nüâs, Bedir ve Uhud savaşında Allah Celle Celalüh'ün müminlere verdiği hafif ve dinlendiren uykunun adı imiş.

"Rukâd" Arapça 'da -rakade- fiilinden türetilmiş. Tatlı, uzun uyku demekmiş. Ashab ı Kehf'in mağaradaki uykusu bu türden bir uykuymuş.

Nebe suresi 9 ve 10. ayette geçen "sübat" kelimesi sözlükte hafif uyku ve rahat anlamına geliyormuş ve sebt kökünden türemiş. Sebt ise insanın işini kesip istirahat etmiş. Türkçe 'de tatil yapmak, dinlenmek anlamına geliyormuş.

Uyku geceye mahsustur fakat insanlar gündüz de uyuma ihtiyacı duyabilirler. Fakat gündüz uykusunun da bir kuralı vardır. Alimlerimiz, -Allah onlardan razı olsun- sevgili Peygamberimizin hadisi şeriflerinden yola çıkarak gündüz uykusunu şu şekilde sıralamışlar.

Ğaylûle, ةلولى غى Sabah namazından sonra kerahet vakti çıkıncaya kadar olan vakitte uyumaktır ki bu uyku rızkın noksanlaşmasına ve bereketsizleşmesine sebep olmaktadır. (Ahmed b. Hanbel, el Müsned, 1:73, sabah uykusu rızka engel olur.)

Kaylûle, ةلولى كى Kuşluk vaktinden, öğleden biraz sonrasına kadar geçen vakit içinde uyumaktır. Öğle namazını kıldıktan sonra 20 dakika veya 50 dakika uyumak sünnettir. Bu uykunun insan vücudunu tazeleme özelliği vardır. Bu uykunun hem ömrün hem de rızkın artmasına vesile olduğu ifade edilmiştir. (Büceyramî, el Büceyramî alel Hafîb, 3:118)

Feylûle, ةلولى فى İkinci namazından akşam güneş batımına kadar olan vakit içerisinde uyumaktır ki bu uyku, ömrün noksanlaşmasına sebep olmaktadır. (Büceyramî, İbnül İmâd)

Peki Nasıl Uyuyacağız?

Sevgili Peygamberimiz Aleyhisselam'ın uyku tarifi şu şekilde:

- Abdest alarak yatmak,
- Sağ tarafa yönelerek yatmak,
- Ayakları kibleye doğru uzatmamak,
- Uyumadan önce İhlas, Felak ve Nas Sürelerini okuyup vücudumuzu sıvazlamak,
- Âyete'l-Kürsi okumak ve otuz üç defa sübhanallah, otuz üç defa elhamdülillah, otuz üç defa Allahu ekber diyerek günün son tesbihatını yapıp ondan sonra da günün bir muhasebesini yaptıktan sonra uyumak,
- Yüzüstü yatmamak, sol tarafa dönüp yatmamak.

Bununla birlikte sıhhatli ve kıvamında bir uyku için vücudun alıştırılması gerekiyormuş. Bunu en güzel olarak nefis terbiyesi kitaplarında bulabilirsiniz. Mesela Eşrefoğlu Rumî'nin Müzekkin Nüfus kitabının uyku bölümüne bakabilirsiniz.

H. Süleyman'ın (a.s.) annesi oğluna şu tavsiyeyi yapmış: "Evladım geceleyin fazla uyuma. Zira geceleyin fazla uyku, kişiyi kıyamet günü fakir bırakır." (İbni Mace, İkametüs salavat)

İbn Mace'nin hadis kitabının Salat bahsinde, Resulullah Aleyhisselam'ın yatsıdan önce uyumayı, yatsıdan sonra da konuşmayı yasakladığı bildirilmiştir.

Beyhaki'nin hadis kitabında, "Uyku ölümün kardeşidir." diye geçiyor. Buhari hadis

kitabının Dua (Daavat) bölümünde, “Senin isminle ölür, senin isminle dirilirim.” duası var.

Havvat b. Cübeyr r.a'den bildirildiğine göre Peygamberimiz Aleyhisselam, “Gündüzün evvelinde uyumak dalgınlık, ortasında uyumak güzellik, sonunda uyumak ise ahmaklıktır.” buyurmuş. (Buhari, edebül müfred,593; Hakim el Müstedrek, 5:538) Bir de şunlara dikkat edelim.

- Mideniz rahat olsun.
- Vicdanınız rahat olsun.
- Zihniniz rahat olsun.
- Uyku ortamınız rahat olsun.

En sonunda şu önemli bilgiyi de aktarıvereyim. Dünya galesiyle uyumayın. Çünkü Cenab-ı Allah dünya galesiyle yatanın bir derdini bine katlarmış. Dünyalık için üstünüze düşeni yaptıktan sonra gerisini Allah'a bırakın.